

CONCEPTS AND TERMINOLOGY USED IN INFORMATION RESOURCES MANAGEMENT

Mr. drd. Ilie PĂUN

ABSTRACT

The intelligence and information sharing structures that once enabled the winning of the Cold War now require greater flexibility and resilience to confront the threats facing our Nation from a transnational terrorist movement determined to destroy our people, our freedoms, and our way of life.

The efficiency of information management in carrying out joint missions is ensured by the information cycle, which is a conceptual model regarding the way in which information missions and actions are performed in order to transform data into information and offered to decision-makers and beneficiaries in all the relevant aspects.

INTRODUCERE

În cel de-al treilea mileniu suntem martorii și participanții activi ai unei perioade deosebite din evoluția omenirii, caracterizată prin producerea unora dintre cele mai importante mutații din întreaga sa istorie datorate, în esență, apariției și dezvoltării societății bazate pe informație, societate în care se ignoră orice frontieră și se diluează, treptat, toate constrângerile de ordin spațial și temporal.

Revoluția tehnologică a produs în domeniile comunicațiilor și informaticii mutații majore ce au dus la creșterea importanței acestora datorită posibilităților nemaiîntâlnite, oferite omenirii, în ceea ce privește colectarea, prelucrarea, stocarea și distribuirea informațiilor.

Armatele moderne acordă acestei problematici o atenție deosebită, considerând ca pe un obiectiv primordial câștigarea bătăliei informaționale, al cărei fundament este reprezentat de introducerea pe scară extinsă a tehnologiei informației și a mijloacelor moderne de comunicații, pe întregul spațiu de luptă.

Se pare că aceasta este, marea strategie actuală, de digitizare a spațiului de luptă și a tuturor acțiunilor și activităților de natură informațională. Se apreciază, pe bună dreptate, că viitoarele războaie vor avea un caracter integrator, în sensul că la ele vor participa toate categoriile de forțe ale armatei, acțiunile se vor desfășura

în toate mediile, iar spațiul de luptă cibernetizat va deveni o realitate tot mai concretă.

Procesele de conducere nu vor mai putea fi concepute decât informatizat și se vor integra tot mai mult cu sistemele de armamente, ajungându-se la apariția și utilizarea roboților și vehiculelor telecomandate, la folosirea masivă a munițiilor inteligente, precum și la metodologii de lucru care se vor baza numai pe utilizarea echipamentelor de tehnologia informației deci, implicit, pe posibilitățile de desfășurare a acțiunilor militare proprii simultan cu monitorizarea activităților adversarului. Lupta modernă, a diferitelor tipuri de unități va necesita preluarea, prelucrarea și transferul rapid al informațiilor din întregul spațiu de luptă, care nu va mai putea fi decât cibernetizat. Aceasta presupune existența unei multitudini de sisteme automatizate și de armamente, capabile să compenseze limitele fiziologice ale omului și performanțele tehnice ale armamentului clasic, să realizeze o coordonare optimă a unor diverse categorii de forțe și armamente, în condițiile de comprimare a timpului operativ și să asigure conservarea forței umane astfel încât aceasta să fie utilizată numai în situații deosebite sau pentru consolidarea succesului.

Resursa informațională a devenit una din principalele categorii de resurse ale războiului modern, iar tehnologia informației și sistemele moderne de comunicații, mijloacele care asigură posibilitatea informării, în timp real, influențând opinia publică, modelând acțiunea politicului și producând accentuată a palierelor artei militare.

Experiența personală în domeniul culegerii, verificării, evaluării, integrării, interpretării și furnizării informațiilor către decidenții politico-militari în scopul luării unor hotărâri privind apărarea intereselor naționale și pentru contracararea amenințărilor adversarilor actuali, m-a făcut să înțeleg importanța și complexitatea acestui domeniu al resurselor informaționale. Deasemenea studiile și cursurile în domeniu resurselor informaționale urmate în cadrul instituțiilor acreditate, mi-au întărit convingerea că pentru asigurarea unei interoperabilități cu trupele din celelalte state membre NATO, alături de care trupele românești participă la operațiile multinaționale este necesară o aliniere a conceptelor și sintagmelor inclusiv în domeniul resurselor informaționale.

Nu în ultimul rând motivația alegerii acestei teme a fost determinată de dorința de a contribui la realizarea unui sistem integrat eficient în domeniul implementării managementului resurselor informaționale în structura militară.

DELIMITĂRI CONCEPTUALE

1.1. Conceptul de management

Termenul **Management** (din lat. *manum agere* = „a conduce cu mâna“) a fost definit de către Mary Follet prin expresia "arta de a înfăptui ceva împreună cu alți oameni".

Managementul poate fi definit ca fiind un proces constient de conducere si coordonare a actiunilor si activitaților individuale si de grup, precum si de mobilizare si alocare a resurselor organizatiei in vederea indeplinirii obiectivelor

acesteia in concordanta cu misiunea, finalitatile si responsabilitatile sale economice si socol.

Resursele pe care, in principal, le are la dispozitie un manager sunt: timpul, talentul, resursele informaționale, resursele financiare si resursele umane.

Rolul managerilor:

- atingerea obiectivelor organizației lucrând cu și prin intermediul oamenilor precum și prin utilizarea altor resurse ale organizației (bani, materii prime, utilaje și echipamente, resurse informaționale) care prin procesul de producție se transformă în produse finite (bunuri și servicii);
- managementul nu privește doar întreprinderile ci este un proces care se derulează în toate tipurile de organizații.

1.2. Managementul integrat

Pentru definirea acestui concept, am pornit de la o întrebare care apare tot mai frecvent în disputele specialiștilor în managementul integrat și anume: în actualele condiții putem vorbi de un nou tip (model) de management sau asistăm la modificări esențiale ale acestuia, fără însă a-i fi schimbate elementele fundamentale: definiția, domeniul de aplicare, sistemul de concepte, terminologie și noțiuni și modul de manifestare.

În opinia mea, managementul integrat, trebuie să se refere la activități la nivelul societății sau a unor componente esențiale a acesteia, cu implicații profunde asupra altora și cu consecințe privind dezvoltarea de ansamblu a societății în actualele condiții ale globalizării. Un exemplu ce poate fi invocat l-am identificat în **PROGRAMUL DE GUVERNARE**, în care se utilizează termenul management și sintagma managementul integrat la următoarele capitole:

Înzestrare (Guvernul României va aplica un **sistem integrat de management al achizițiilor publice**, prin îmbunătățirea celui actual fixat în scopul planificării achizițiilor și asigurării transparenței financiare. Sistemul va cuprinde componenta de planificare, evaluare și finanțare în baza căruia se vor fixa prioritățile alocării resurselor pentru achiziții, precum și componenta de conducere a programelor de achiziție. Prin utilizarea acestui sistem se vor evalua corect cerințele investițiilor de capital în raport cu resursele financiare disponibile, se va stabili momentul și locul în care este nevoie de o achiziție și se va controla acest proces).

Logistică (Guvernul României, prin Ministerul Apărării Naționale va realiza **sistemul logistic integrat**, prin adaptarea conceptuală și structurală a logisticii actuale la noile realități privind dimensionarea, configurația și misiunile Armatei României, astfel încât asigurarea forțelor pentru securitatea și apărarea acțională și colectivă să se realizeze în strânsă concordanță cu cerințele de compatibilitate ale NATO).

Înzestrarea și logistica Armatei (dezvoltarea sistemului de **management al resurselor pentru evaluarea și fixarea fondurilor finanțate în comun** :cheltuielile

de echipament cat și cheltuielile pentru utilizarea efectivelor militare și civile cerute pentru realizarea oricărei misiuni în cadrul NATO; îmbunătățirea sistemului de planificare a înzestrării (*SIMAPA – Sistemul Integrat de Management al Achizițiilor pentru Apărare*) în concordanță cu misiunile ce îi sunt fixate Românei în cadrul NATO, precum și cu nevoile de securitate și apărare internă. În acest sens, în baza unei evaluări prealabile pe costuri, se va urmări înzestrarea acelor arme care contribuie la asigurarea securității naționale, securității regionale și la specializarea armatei noastre (capabilitățile) în cadrul NATO, precum și la echiparea forțelor care execută misiuni în străinătate;)

Revenind la problema aflată în studiu doresc să remarc că atât cercetătorii români, cât și cei străini au ajuns la o concluzie dominantă, respectiv că este vorba de același tip (model) de management căruia însă i s-au adus modificări esențiale pornind de la parametrii esențiali la care el se raportează și care au fost enunțați anterior.

Se vorbește tot mai des despre managementul integrat, ca despre un sistem de sisteme care întregeste conținutul foarte amplu al activității manageriale. Abordări exprese în acest sens am întâlnit în publicații din Franța și Marea Britanie.

După ce am răspuns la prima întrebare și am ajuns la concluzia că modelul rămâne același, dar că înregistrează modificări profunde, inevitabil apare cea de a doua interogație, respectiv care sunt aceste schimbări. Parametrii esențiali ai acestora se referă la domeniul economic, financiar, uman, informațional, terminologic, militar, precum și la economia de piață, descentralizare, pregătirea și desfășurarea unor activități care angajează potențialul națiunii (exemplu: misiunile militare internaționale), interoperabilitatea (inclusiv cea managerială) cu armatele statelor NATO, dotarea, achizițiile, etc. Respectivii parametri s-au schimbat și se reflectă nemijlocit în managementul integrat al resurselor de apărare.

1.3. Managementul Integrat al Apărării

Pentru a situa în contextul resurselor de apărare locul și rolul resursei informaționale, este necesar să facem câteva trimiteri la Managementul Integrat al Apărării și Managementul Integrat al Resurselor de Apărare, pornind de la axioma ca Managementul Integrat al Resurselor de Apărare este componenta esențială a Managementul Integrat al Apărării.

În actualele condiții când constrângerile financiare sunt multiple (nu numai în armata noastră), numărul și dificultatea misiunilor internaționale au sporit în mod cu totul deosebit, când sistemul militar în ansamblul său este supus unui proces de transformare fără precedent (în toate compartimentele sale: organizare, dotare, proceduri, interoperabilitate, standardizare, etc.) solicitat atât de apartenența la NATO, cât și de nevoia ca România să dispună de o armată modernă, flexibilă și profesionalizată, capabilă să răspundă la provocările actuale și mai ales viitoare, prin ele însele impredictibile și impredictibile, toate acestea solicitând un efort al întregii națiuni pe toate planurile, se impune cu necesitate un nou tip de management în măsură să asigure realizarea dezideratelor actuale, iar acesta în opinia tuturor participanților este **managementul integrat al apărării**, cu

componenta sa esențială managementul integrat al resurselor de apărare (în care este inclus și cel al achizițiilor).

Acest **tip modern de management al apărării** este cu atât mai necesar cu cât misiunile militare internaționale, desfășurate în cele mai fierbinți zone ale planetei, impun o conducere unitară a resurselor, aceasta realizându-se printr-o astfel de manageriere.

1.4. Managementul integrat al resurselor de apărare

Gestionarea resurselor de apărare (umane, materiale și financiare) în cadrul Ministerului Apărării se realizează într-o abordare modernă, integrată. Esența acestui tip de management îl reprezintă conceptul de **planificare integrată a apărării**, care desemnează procesul de coordonare a dezvoltării și menținerii capabilităților specifice în scopul îndeplinirii obiectivelor politicii de apărare.

Pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare se stabilesc obiective specifice și priorități, corespunzător domeniilor planificării apărării, ariilor de interes (național, regional, NATO, UE, etc.), precum și pe niveluri organizatorice. Toate aceste obiective specifice și priorități sunt armonizate în cadrul activității de planificare integrată a apărării.

Capabilitățile se realizează prin programele majore ale Ministerului Apărării, care integrează, în totalitate sau parțial, obiectivele specifice diferitelor domenii de planificare, în funcție de prioritățile stabilite prin documentele de planificare și de resursele la dispoziție.

Asigurarea planificării integrate a apărării presupune:

a) stabilirea obiectivelor și priorităților politicii de apărare, pe baza Strategiei Naționale de Apărare a Țării, Programului de guvernare și a Cartei Albe a Apărării, etapizarea îndeplinirii acestora, precum și modul de alocare a resurselor necesare;

b) urmărirea modului de realizare a obiectivelor Ministerului Apărării, precum și evaluarea modului de alocare și utilizare a resurselor financiare corespunzătoare;

c) armonizarea obiectivelor domeniilor de planificare;

d) coordonarea sistemului de planificare, programare, bugetare și evaluare în Ministerul Apărării, astfel încât să se poată asigura îndeplinirea politicii de apărare, transparența și controlul civil privind modul de utilizare a resurselor pentru apărare.

În cadrul procesului de planificare integrată a resurselor de apărare, un rol important este deținut de **Sistemul de Planificare, Programare, Bugetare și Evaluare (SPPBE)**, care reprezintă un instrument de planificare robust și eficient, în măsură să asigure controlul civil asupra elaborării și implementării politicii de apărare și o auditare profundă privind îndeplinirea obiectivelor acesteia, execuția programelor și a bugetului Ministerului Apărării.

Conform prevederilor Legii planificării apărării nr. 473/2004, principalele documente care fundamentează planificarea apărării la nivel național sunt Strategia Națională de Apărare și Programul de Guvernare 2005-2008, iar la nivelul Ministerului Apărării, Carta Albă a Apărării, Strategia militară, Directiva de

Planificare a Apărării, Programele majore și Planurile operaționale de întrebuințare a forțelor.

Planificarea apărării (care include gestionarea resurselor de apărare) cuprinde activitățile prin care sunt stabilite volumul, structura și modul de alocare a resurselor naturale, umane, materiale și financiare necesare realizării obiectivelor fundamentale ale securității naționale și apărării armate a României.

Domeniile planificării apărării sunt:

Planificarea Forței. Obiectivul fundamental îl reprezintă realizarea de capacități interoperabile, flexibile, mobile, dislocabile în teatru, capabile să participe la întreaga gamă de misiuni NATO și UE și la misiuni de tip „coalitie”.

Planificarea armamentelor. Obiectivul fundamental constă în înzestrarea forțelor armate cu echipamente performante, compatibile și interoperabile cu cele din dotarea armatelor statelor membre NATO și UE.

Planificarea resurselor - umane și financiare. Obiectivul fundamental îl reprezintă proiectarea și implementarea unui management eficient al carierei individuale a tuturor categoriilor de personal precum și optimizarea sistemului de management al resurselor pentru apărare.

Planificarea logistică. Obiectivul fundamental îl constituie crearea unui sistem logistic integrat, adaptat la configurația și misiunile Armatei României și realizarea de mijloace dislocabile de sprijin logistic capabile să susțină forțele dislocate în teatrele de operații.

Planificarea pentru comandă, control, comunicații. Obiectivul fundamental îl constituie furnizarea unui set de capacități care să permită forțelor generarea, folosirea și diseminarea informațiilor la toate nivelurile, în scopul îndeplinirii misiunilor.

Planificarea pentru urgențe civile. Obiectivul fundamental îl constituie pregătirea pentru îndeplinirea misiunii de sprijin a autorităților publice și dezvoltarea capacității de răspuns la un spectru larg de situații de urgență pe plan național sau internațional.

În cadrul procesului de planificare a apărării sunt incluse și programele, acțiunile și măsurile inițiate de România în cadrul contribuției la securitatea și apărarea colectivă în cadrul NATO și UE, în contextul cooperării militare bilaterale și multilaterale cu alte state și al îndeplinirii obligațiilor asumate prin participarea la activitatea unor organizații și regimuri juridice internaționale. De asemenea, procesul de planificare a apărării ia în considerare conținutul Strategiei de transformare a armatei, precum și alte documente aferente procesului de revizuire strategică a apărării.

Obiectivul general al managementului resurselor pentru apărare îl constituie optimizarea procesului de alocare și utilizare a resurselor destinate Ministerului Apărării în scopul îndeplinirii angajamentelor asumate de către România în cadrul NATO și UE, în concordanță cu procesul de transformare al Armatei României.

Deciziile privind planificarea și alocarea resurselor pentru apărare se aprobă în cadrul Consiliului de Planificare a Apărării, condus de ministrul apărării. La acest nivel sunt analizate și stabilite obiectivele și măsurile ce trebuie desfășurate

pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin Ministerului Apărării din documentele ce definesc concepția integrată de planificare a apărării, precum și volumul, structura și modul de alocare a resurselor umane, materiale și financiare necesare îndeplinirii acestora.

Directiva de planificare a apărării, analizată și adoptată de Consiliul de Planificare a Apărării, constituie documentul de planificare de bază la nivelul Ministerului Apărării, prin care se planifică structura și capacitățile militare, pe baza cărora se stabilesc Programele majore și se alocă resursele pentru apărare”[□]. Directiva de planificare a apărării este un document politico-militar cu putere juridică și joacă un rol-cheie în cadrul Sistemului de Planificare, Programare, Bugetare și Evaluare (SPPBE). Aceasta acoperă o perioadă de șase ani și este revizuită anual, potrivit schimbărilor survenite sau prognozate în evoluția mediului de securitate și alocarea resurselor.

Fără a emite pretenția că am făcut chiar o radiografie a situației actuale a managementului integrat al resurselor de apărare, simțim nevoia să ne referim la unele tendințe ale evoluției sale dintre care nu pot lipsi:

- consolidarea conceptului și sintagmei și conturarea lor ca știință;
- creșterea permanentă a interoperabilității manageriale în cadrul NATO;
- modificări rapide în conținutul său ca urmare a schimbărilor din mediul de securitate așa cum au subliniat summit-urile de la Praga, Istanbul, Riga, București;
- o mai corectă concordanță între posibilități și misiuni, între potențial și consum;
- diminuarea intervenției factorului politic;
- dobândirea unei fizionomii aparte a managementului integrat al resurselor de apărare în cadrul managementului integrat al apărării, la rândul său parte componentă a managementului integrat al societății;
- acordarea lui la transformările din Alianță și, implicit, la cele din armata României.

Funcționarea eficientă și rezultatele pozitive ale sistemului de planificare integrată a apărării sunt astfel direct proporționale cu asigurarea concordanței dintre obiectivele propuse și alocarea corespunzătoare a resurselor.

Programarea resurselor pentru apărare se realizează în concordanță cu obiectivele planificate și cu prioritățile stabilite. Finanțarea pe bază de programe constituie baza procesului de planificare și bugetare.

Aplicarea Sistemului de Planificare, Programare, Bugetare și Evaluare și a bugetării pe programe în Ministerul Apărării va căpăta valențe superioare, contribuind semnificativ la planificarea și utilizarea eficientă a resurselor, în funcție de obiectivele specifice și prioritățile stabilite, angajamentele asumate de România în cadrul NATO și UE și cerințele atingerii indicatorilor de performanță în cadrul evaluării sistemului de management.

[□] Legea nr.473/2004, art.8, alin. (1)

Bibliografie

1. Allied Joint Publications AJP 2-1
2. Documentul AJP-2 - Doctrina integrată de informații, contrainformații și securitate a NATO;
3. Doctrina pentru sprijinul cu informații al operațiilor întrunite, București 2003
4. Legislații ale serviciilor de informații și securitate din statele membre ale Uniunii Europene